

Sota l'ombra de la figuera

Josep M. Panareda

Ara no se'n troben gaires, de figueres, però abans n'hi havia arreu, vora les cases, ran dels camins i en els marges dels camps. Era un arbre de referència i necessari per a la subsistència de la gent, ja que donava un fruit molt nutritiu, saborós i que es podia menjar durant uns quants mesos.

La figuera ha estat un dels arbres que sempre ha acompanyat la cultura mediterrània. No se sap ben bé de quina terra n'és originària, però allà on s'ha plantat, i fa uns quants milers d'anys, s'ha fet espontani en parets i fondals.

La figa és i ha estat tan apreciada que la figuera s'ha plantat arreu i n'existeixen actualment nombroses varietats i races cultivades. Cada racó del món té les seves i es coneixen amb molts de noms.

Què té la figuera, més ben dit, què té la figa que sigui tan emprada en la dieta humana i que surti explicada en tots els llibres de botànica per les seves característiques úniques.

La figa és un fruit molt especial. Diguem-ho d'antuvi, la figa no és pas un fruit. Té aspecte de fruit. Succeeix a l'inrevés de la maduixera (vegeu el núm. 14 de Bagant). La figa és una infrutescència, que els botànics anomenen siconi, que no és altra cosa que la transformació en fruit d'un conjunt de flors juntament amb el receptacle on hi estan enganxades. Té l'aspecte d'una pera petita que acaba amb un petit forat.

Si obriu una figa madura descobrireu que dins la part carnosa hi ha una munió de petits pinyols situats al capdamunt d'un filet, tot plegat d'un color vermell, rosat o moratós. Aquests pinyolets són els veritables fruits. El dibuix de la Maravillas mostra la figa oberta.

Les figues verdes són blanques per dins. Vora el forat, hi ha les flors masculines i cap al fons, les femenines, totes elles minúscules. Les figues són fecundades per un petit insecte que entra pel forat i posa els ous en algunes flors femenines. En moure's per dins de la figa, es remena tot i fa que els grans de pol·len entrin en contacte amb les flors femenines i es fecundin.

Això succeeix en els exemplars salvatges. En les figueres cultivades, les figues no solen florir ni fructificar. Cal recordar que la figa no és pas un fruit, sinó el resultat de l'engruiximent de l'embolcall de les flors i que esdevé carnós.

Les figues madures es van assecant naturalment, resten penjades dalt l'arbre i cauen aviat. Però abans que això passi, els oriols i altres ocells fan els seus àpats i les deixen picades o ben menjades.

Les figues es mengen fresques directament de l'arbre quan són madures o es cullen i s'assequen, la qual cosa permet de conservar-les durant mesos.

Les figues solen madurar a la darrerria de l'estiu, però hi ha varietats que produeixen figues més grosses del normal cap al darrer mes de la primavera. Són anomenades figaflor o bacora. Són figues primerenques per a nosaltres, però per a la figuera són figues de l'any anterior. Van aparèixer massa tard per accomplir tot el procés a causa del fred, i quedaren aturades fins a les calors de primavera.

Un consell, podeu descansar sota una figuera. Abans eren arbres isolats en els marges de les vinyes, i a l'estiu feien de para-sol. Però no se us acudeixi pas enfilar-vos dalt d'una figuera. Les branques s'esqueixen de seguida i podeu caure de nassos. El suc blanc que surt quan es trenca una branca o es trenca una fulla o una figa verda, és irritant.